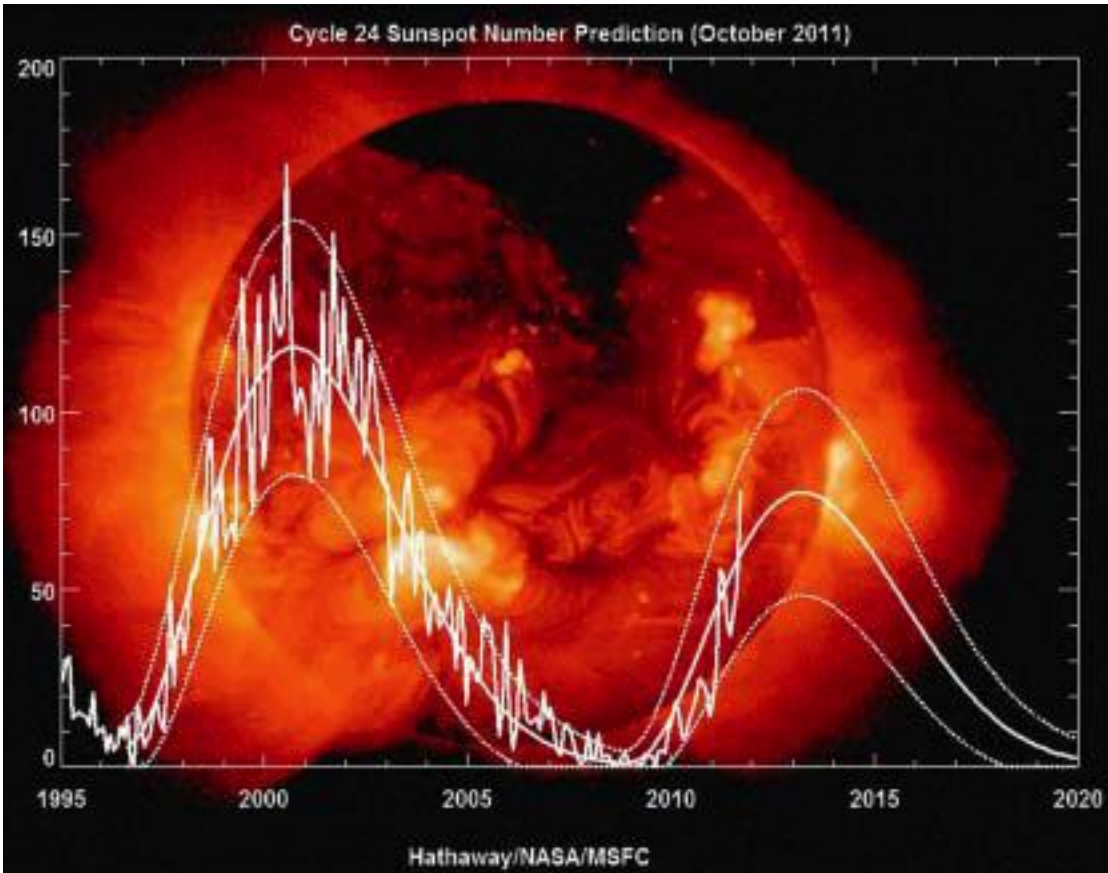
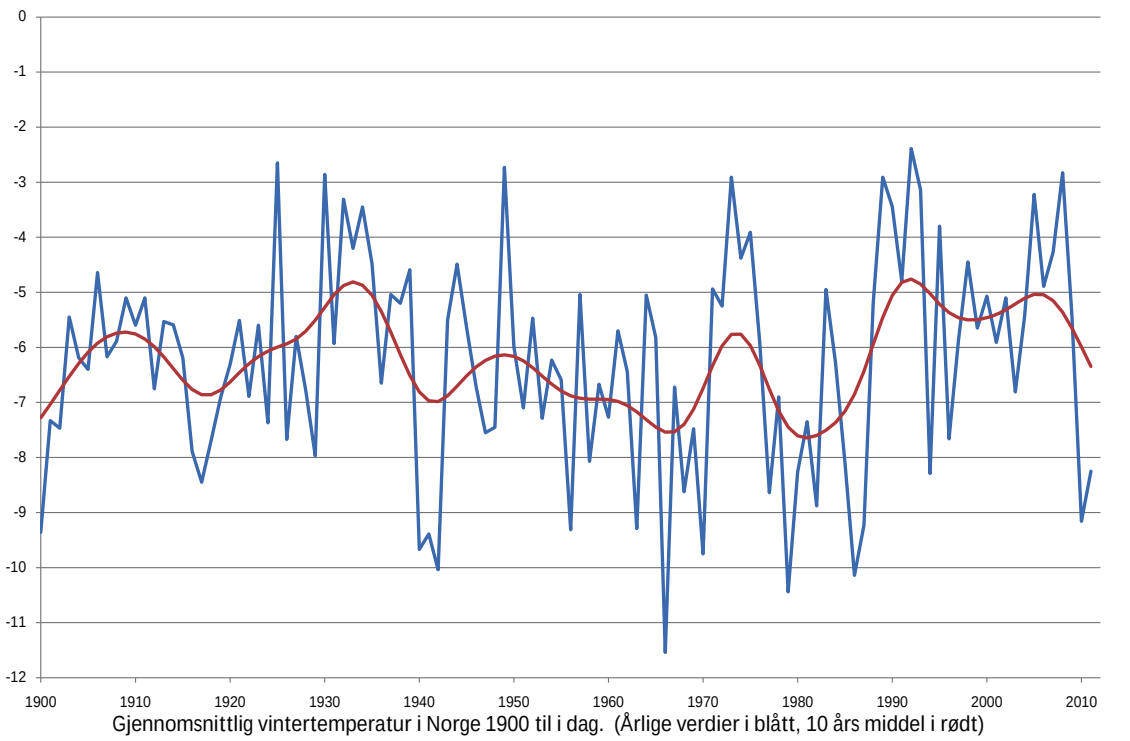

viten@fvn.no

Kaldere klima?

AKTIV SOL: Solen går i en 11-årssyklus. I 2001 var solaktiviteten på topp, så ble den gradvis svakere frem til i år. Nå er Solen på vei inn mot neste stigning. ILL.: NASA

FAKTA

Ord og uttrykk

- **ECMWF:** European Centre for Medium-Range Weather Forecasts, i England. Utarbeider værvarsler og sesongprognoser for nesten hele Europa.
- **NORMALEN:** Gjennomsnittstemperatur i perioden 1961–1990. Denne perioden var noe kjøligere enn de siste tiårene har vært.
- **JETSTRØM:** En kraftig luftstrøm med hastighet høyere enn 108 kilometer i timen. Luftstrømmen går i den øvre delen av troposfæren – rundt 10 kilometer over bakken. Slinger seg rundt jorden, og er knyttet til utvikling av lavtrykk.
- **KOSMISK STRÅLING:** Teorien er at strålingen skaper ørsmå partikler, aerosoler, når den treffer atmosfæren. Slike partikler er nødvendige for at det skal dannes skyer. Når sola er veldig aktiv når mindre av denne strålingen fram til jorda, og det blir dermed mindre skydannelse. Lavere solaktivitet gir flere skyer og mer avkjøling. Teorien er utviklet av den danske solforskeren Henrik Svensmark og går ut på at solaktiviteten er grunnen til at det dannes færre skyer nå enn tidligere, og han mener at dette er årsaken til den globale oppvarmingen.

VERDT Å VITE

Tegner ikke opp konturene

Både i filmer og tv-serier kan vi til tider se konturene av en person oppstrekke med kritt på gulvet, for å markere hvor mordofferet lå. I virkeligheten sørger politiet for å fotografere åstedet svært nøye. De leter også etter ledetråder på stedet, alt fra hårstrå til fingeravtrykk. Og da gjelder det å være forsiktig. Så brede krittstreker ville ikke vært gunstig. Grunnen til at man en gang tok til å bruke konturer av mordofre på film, har nok vært at man ville spare publikum for synet av det som skulle forestille døde kropp. Folk var nok litt mer følsomme for slikt enn de er i dag, skriver Peter Olausson i boka «Strutsen gjemmer ikke hodet i sanden».

FOTO: REUTERS

DAGEN I DAG:

1933: Afghanistans siste konge, Mohammed Zahir Shah, ble utropt som landets statsoverhode den 8. november i 1933. Zahir Shah var bare 19 år da han inntok tronen fordi faren hans, Mohammed Nadir Shah, ble myrdet. Zahir Shah førte landet nærmere å bli en moderne demokratisk stat, og avskaffet flere av kongehusets privilegier. Men politiske partier ble aldri legalisert, og parlamentet og statsministeren hadde lite makt, ifølge Wikipedia. Zahir Shah abdiserte i 1973, etter et militærkupp som ble ledet av hans fetter og svoger, Mohammed Daud. Den tidligere kongen vendte ikke tilbake til Afghanistan før i 2002, etter Taliban-regimets fall. Da hadde han levd i eksil i

Italia i nesten 30 år. Da Afghanistan fikk ny grunnlov i 2004, ble det afghanske monarkiet historie også på papiret. (©NTB)

Flest båttyverier på Sørlandet

